

به نام آن که جان را فکرت آموخت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

گروه آموزشی: تحصیلات تکمیلی

شناسنامه درس Course Syllabus

عنوان درس: روش شناسی و نقد پژوهش های ترکیبی و ابزارسازی در پرستاری شماره درس: ۵۰۰۶۱۸

نوع و تعداد واحد: ۱/۵ واحد نظری

دروس پیش نیاز: -

فراگیران (رشته، مقطع، ترم): ترم ۲ دکتری پرستاری نیمسال تحصیلی: اول ۱۴۰۴-۱۴۰۵

زمان کلاس: سه شنبه ۱۰-۱۲ صبح و ۴-۲ عصر مکان کلاس: ۲۶

مسئول درس: دکتر مسعود بهرامی زمان حضور در دفتر کار: شنبه ۴-۲ عصر

شماره تماس: ۳۷۹۲۷۵۴۲

Email: bahrami@nm.mui.ac.ir

استاد درس: دکتر بهرامی، خانم دکتر علوی، خانم دکتر صدیقه فرضی، خانم دکتر مردانیان

شرح درس:

تحقیقات ترکیبی در بسیاری موارد از جمله تحقیقات مقاطع دکتری کاربرد دارد. تحقیقات ترکیبی به عنوان یک رویکرد روبه رشد، سعی دارد که از هر دو رویکرد کمی و کیفی به همراه یکدیگر استفاده کند تا به سؤالات پیچیده خصوصا در حوزه سلامت هر چه بهتر پاسخ داده شود و استنباط های دقیق تر و عمیق تری فراهم گردد. بر اساس آخرین برنامه درسی دوره دکترای تخصصی رشته پرستاری این درس جزو دروس اختصاصی اجباری این دوره در نظر گرفته شده است. توجه و توسعه روزافزون تحقیقات ترکیبی در مقاطع تحصیلات تکمیلی خصوصا با هدف تولید ابزارها و برنامه های مناسب جهت تحقیق و همچنین نیاز محققین در نقد تحقیقات ترکیبی و ابزارهای ساخته شده، اهمیت این درس را دوچندان کرده است. این درس همچنین مروری بر مفاهیم سنجش، ارزشیابی و آزمون سازی و کاربرد آن در یک تدریس اثربخش دارد.

اهداف کلی:

آشنایی دانشجویان با اصول، مبانی و کاربرد پژوهش های ترکیبی خصوصا در ابزار سازی و توسعه مداخلات پرستاری

اهداف رفتاری:

در پایان این درس انتظار می‌رود فراگیران قادر باشند:

۱. دیدگاه‌های مختلف در ارتباط با رویکرد تحقیقات ترکیبی را تحلیل کند.
۲. یکی از دیدگاه‌های مرتبط با رویکرد تحقیقات ترکیبی را انتخاب و دلایل انتخاب آن را تحلیل کند.
۳. دلایل استفاده از تحقیقات ترکیبی را خصوصاً در حوزه سلامت با ذکر مثال‌های مرتبط توضیح دهد.
۴. اصطلاحات مورد استفاده در تحقیقات ترکیبی را ذکر کند.
۵. تعریف تحقیقات ترکیبی را بیان و عناصر آن را تحلیل کند.
۶. طبقه‌بندی تحقیقات ترکیبی را توضیح دهد.
۷. طرح ترکیبی همزمان و ضرورت استفاده از آن را توضیح دهد.
۸. انواع طرح‌های ترکیبی همزمان را بازشناسی نماید.
۹. یک مطالعه ترکیبی همزمان را طراحی و ارائه نماید.
۱۰. طرح ترکیبی متوالی و ضرورت استفاده از آن را توضیح دهد.
۱۱. انواع طرح‌های ترکیبی متوالی را بیان کند.
۱۲. نقاط قوت و ضعف انواع طرح‌های متوالی را توضیح دهد.
۱۳. طرح ترکیبی تبدیلی و ضرورت استفاده از آن را تبیین کند.
۱۴. انواع طرح‌های ترکیبی تبدیلی را توضیح دهد.
۱۵. نقد انواع مطالعات ترکیبی را بر اساس ابزار مناسب آن انجام دهد.
۱۶. کاربردهای عمده استفاده از تحقیقات ترکیبی (از جمله تولید ابزار، تولید برنامه مداخله‌ای...) را توضیح دهد.
۱۷. مراحل تولید و روانسنجی (از جمله روایی، پایایی، حساسیت، تفسیر پذیری نمره) ابزارهای آموزشی و پژوهشی را در چارچوب طرح تحقیقات ترکیبی توضیح دهد.
۱۸. یک مقاله ابزارسازی را مطالعه و گام‌هایی که برای تولید و روان‌سنجی آن انجام شده را نقد نماید.
۱۹. مراحل توسعه مداخلات پرستاری پیچیده را در چارچوب طرح تحقیقات ترکیبی توضیح دهد.
۲۰. یک مطالعه پرستاری از نوع کارآزمایی بالینی را انتخاب و توضیح دهید چگونه این مطالعه می‌توانست در چارچوب یک مطالعه ترکیبی برنامه ریزی و اجرا گردد.
۲۱. تحقیقات کیفی توصیفی اکتشافی را توضیح و کاربرد آن را در مطالعات ترکیبی بیان نمایند.
۲۲. مفاهیم سنجش، ارزشیابی و آزمون‌سازی را توضیح می‌دهد.
۲۳. انواع آزمون‌ها را دسته‌بندی و شاخص‌های مهم ارزیابی آزمون (نظیر شاخص دشواری و تمیز آزمون) را از یکدیگر بازشناسی می‌نماید.
۲۴. نسبت به استفاده از تحقیقات ترکیبی متناسب با موضوع مورد توجه خود در پروژه‌های مطالعاتی بعدی خود اشتیاق نشان می‌دهد.

روش تدریس (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

آموزش به صورت حضوری (به روش سخنرانی) و با مشارکت فعال دانشجویان (پرسش و پاسخ، بحث، ارایه نتایج مطالعات) انجام می‌گردد. در صورت تقاضای دانشجویان یک گروه مجازی نیز در یکی از شبکه‌های اجتماعی مورد تایید آموزش جهت اطلاع‌رسانی بیشتر به دانشجویان تشکیل خواهد شد.

ابزار مورد نیاز تدریس:

کامپیوتر و اسلاید، وایت بورد

وظایف فراگیران (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

- ۱- مطالب اساسا توسط اساتید ارائه می گردد اما دانشجویان موظفند مباحثی را که استاد تدریس می کند را بر اساس منبع اصلی پیش مطالعه و فعالانه در بحث ها شرکت نمایند. جهت ارتقاء تفکر نقادانه، دانشجویان موظفند تا با جستار کتابخانه ای و منابع الکترونیکی (خصوصا کتابهای مرتبطی که بصورت الکترونیکی در سایت دیجیتال دانشکده با آی پی <http://192.168.121.26> آپلود شده است)، مقالات را جهت نقد با مشورت با مسئول درس تهیه و آن را در سر کلاس ارائه نمایند. مقالات انتخابی باید قبلا توسط دانشجوی مسئول در اختیار سایر دانشجویان قرار گیرد تا آنها نیز در فرآیند نقد در سر کلاس مشارکت نمایند. همچنین با هدف تقویت مطالعه مستقل در موضوعات مهم و ارتقاء هنر ارائه مطالب و بحث در سر کلاس، ارائه بعضی مطالب کوتاه به عهده دانشجویان قرار داده می شود. همچنین آزمونهای کتبی برای دانشجویان تدارک دیده شده که در بین ترم و در پایان جلسات از آنها بعمل خواهد آمد (شماره صفحات و رفرنسی که باید مطالعه گردد توسط استاد اعلام و پاسخ های صحیح بعد از امتحان مورد بررسی و اعلام می گردد).
- ۲- دانشجویان ضمن مطالعه لازم است که به تکالیف مطرح شده در حین ترم و در بازه زمانی تعیین شده پاسخ دهند.

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

- ۱- دانشجویان باید در بازه زمانی تعیین شده به تکالیف پاسخ دهند.
- ۲- دانشجویان باید نکات اخلاقی را در تهیه و ارائه مطالب رعایت کنند (از جمله مسئولیت پذیری در انجام کارهای مشترک، عدم سرقت ادبی، رعایت اصول رفرنس نویسی و...).
- ۳- دانشجویان موظف به غیبت نبوده و در شرایط خاص از قبل با استاد مربوطه هماهنگ نمایند.
- ۴- در کارهای گروهی همه اعضاء گروه باید مشارکت کنند به نحویکه کار بر دوش یکنفر نباشد.

نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:

ردیف	فعالیت	نمره از ۲۰
۱	شرکت و حضور فعال در کلاس	۲ نمره
۲	نقد مطالعات (۳ نمره ارائه شفاهی و ۲ نمره ایمیل نهایی پس از انجام اصلاحات همراه با ابزار نقد)	۵ نمره
۳	انجام سایر تکالیف محوله ۳ نمره (تهیه اسلاید در ۳ گروه از مباحث مطروحه، ارائه سر کلاس)	۳ نمره
۴	آزمون میان ترم و پایان ترم	۱۰

منابع اصلی و محتواهای ضروری یادگیری:

- 1- Polit, D. F. (2017). Nursing Research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice, 10th Edition. [Wolters Kluwer]. Retrieved from <https://wolterskluwer.vitalsource.com/#/books/9781496345301/>
- 2- Polit, D. F. (2018) Essentials of Nursing Research: Appraising Evidence for Nursing Practice, Ninth Edition. [Wolters Kluwer]. Retrieved <https://wolterskluwer.vitalsource.com/#/books/9781496345301/>

منابع و محتواهای مفید برای یادگیری بهتر:

- 3- Teddlie, C. and A. Tashakkori, Major issues and controversies in the use of mixed methods in the social and behavioural sciences, in Handbook of Mixed methods in social and behavioural research, A. Tashakkori and C. Teddlie, Editors. 2003, Sage Publication: Thousand Oaks.
- 4- Tashakkori, A. and C. Teddlie, The past and future of mixed methods research: From data triangulation to mixed model designs, in Handbook of Mixed methods in social and behavioural research, A. Tashakkori and C. Teddlie, Editors. 2003, Sage Publication: Thousand Oaks.
- 5- Halcomb, E., S. Andrew, and J. Brannen, Introduction to Mixed Methods Research for Nursing and the Health Sciences in Mixed methods research for nursing and the health sciences, S. Andrew and E. Halcomb, Editors. 2009, Wiley-Blackwell.
- 6- Kroll, T. and M. Neri, Designs for Mixed Methods Research, in Mixed methods research for nursing and the health sciences, S. Andrew and E. Halcomb, Editors. 2009, Wiley-Blackwell.
- 7- Halcomb, E and S. Andrew, Managing Mixed Methods Projects, in Mixed methods research for nursing and the health sciences, S. Andrew and E. Halcomb, Editors. 2009, Wiley-Blackwell.
- 8- O'Cathain, A, Reporting Mixed Methods Projects, in Mixed methods research for nursing and the health sciences, S. Andrew and E. Halcomb, Editors. 2009, Wiley-Blackwell.
- 9- Creswell, J W, A concise introduction to mixed methods research. 2015, Los Angeles, SAGE Publication.
- 10- Creswell, J W, Designing and conducting mixed methods research. 2017, Los Angeles, SAGE Publication.

۱. بهرامی مسعود، کشوری ماهرخ و عادل مهربان مرضیه. تحقیقات ترکیبی در پرستاری و سایر علوم پزشکی اصفهان انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۱۳۹۲.
۲. باکویی فاطمه. طراحی و اجرای مطالعات ترکیبی تهران انتشارات جامعه نگر ۱۳۹۴.
۳. شارون اندرو، الیزابت جی. هالکومب. طرح‌های تحقیق ترکیبی در پرستاری و علوم سلامت ترجمه محمدعلی چراغی و دیگران تهران انتشارات جامعه نگر ۱۳۹۱.

پایگاههای اینترنتی قابل استفاده برای درس:

<https://journals.sagepub.com/home/mmr>

جدول زمان بندی کلاس

شماره درس: ۵۰۶۱۸

عنوان درس: روش شناسی و نقد پژوهش های ترکیبی و ابزارسازی در پرستاری

نیمسال تمصیلی و سال: اول ۱۴۰۴-۱۴۰۵ **رشته تمصیلی:** ترم ۲ دکتری پرستاری **فراگیران:** دکتری پرستاری

(زمان): سه شنبه ۱۲-۱۰ صبح و ۲-۴ عصر **اساتید درس:** دکتر بهرامی، دکتر علوی، خانم دکتر فرضی، خانم دکتر مردانیان

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس					
ردیف	تاریخ / ساعت	عنوان جلسه	نوع جلسه	فعالیت یادگیری	مدرس
۱	۱۴۰۴/۷/۱ (۲-۴ عصر)	معرفی طرح درس، سوء رفتار در پژوهش، تحقیق کیفی توصیفی- اکتشافی	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی
۲	۱۴۰۴/۷/۸ (۲-۴ عصر)	تعریف، اصطلاحات، دلایل و کاربرد تحقیقات ترکیبی	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی
۳	۱۴۰۴/۷/۱۵ (۲-۴ عصر)	انواع تحقیقات ترکیبی (همزمان، متوالی، تبدیل اطلاعات و سایر موارد)، نحوه نمونه گیری	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی
۴	۱۴۰۴/۷/۲۲ (۲-۴ عصر)	ترکیب اطلاعات و گزارش نتایج تحقیقات ترکیبی، ارایه گزارش نماینده سه گروه دانشجویان (شامل مثال هایی از تبدیل یافته ها، مثالهایی از نحوه نمایش اطلاعات ترکیبی، مثالهایی از انواع نمونه گیری در تحقیقات ترکیبی)	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی
۵	۱۴۰۳/۰۷/۲۹ (۲-۴ عصر)	کاربرد مطالعه ترکیبی در توسعه و بکارگیری مداخلات پرستاری	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی
۶	۱۴۰۴/۸/۶ (۲-۴ عصر)	نقد مقالات ترکیبی (همزمان، متوالی تبیینی، متوالی اکتشافی، تبدیل یافته ها و توسعه مداخله) توسط ۳ دانشجو	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی، دکتر مردانیان
۷	۱۴۰۴/۰۸/۱۳ (۲-۴ عصر)	امتحان کتبی، پاسخ به سوالات امتحانی و بحث پیرامون آنها، ادامه نقد مقالات ترکیبی جلسه قبل	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر بهرامی، دکتر مردانیان
۸	۱۴۰۴/۰۸/۲۰ (۲-۴ عصر)	کاربرد مطالعه ترکیبی در ابزار سازی، مراحل ابزار سازی: گام اول: مفهوم سازی (با تاکید بر تنوری کلاسیک و تنوری پاسخ به ایتام، تعیین نوع مقیاس، تولید بانک ایتام، تصمیم گیری در مورد تعداد و ویژگی ایتام ها) - گام دوم: ارزیابی اولیه ایتام ها (مرور داخلی و خارجی، نظر گروه هدف، نظر گروه خبره و محاسبه شاخص روایی ایتام و مقیاس)	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر علوی
۹	۱۴۰۴/۰۸/۲۷ (۲-۴ عصر)	ادامه مراحل ابزار سازی: گام سوم: ارزیابی ابزار در فیلد (برنامه ریزی جهت تعداد نمونه و جمع آوری اطلاعات) - گام چهارم: ارزیابی اطلاعات جمع آوری شده (ایتام آنالیز، فاکتور آنالیز اکتشافی، پایایی به روش همبستگی درونی و آزمون مجدد)	حضوری ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐		دکتر علوی

دکتر علوی		☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	ادامه مراحل ابزار سازی: گام پنجم: تهیه فرم نهایی ابزار و روایی مجدد (اصلاح ابزار، نمره بندی ابزار، فاکتور آنالیز تاییدی، روایی همگرا و واگرا، مطالعه طولی تعیین حساسیت) گام پنجم: تفسیر کردن امتیازات: (پرستایل، امتیازات استاندارد، نرم ها، خطوط برش)	۱۴۰۴/۰۹/۴ (۲-۴ عصر)	۱۰
دکتر علوی		☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	نقد مطالعات ابزار سازی توسط دانشجویان	۱۴۰۴/۰۹/۱۱ (۲-۴ عصر)	۱۱
خانم دکتر فرضی		☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	اشاره به مفاهیم کلی سنجش و ارزشیابی، دسته بندی انواع آزمونها، روایی و پایایی آزمون	۱۴۰۴/۰۹/۱۸ (۲-۴ عصر)	۱۲
خانم دکتر فرضی		☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	تحلیل کیفی آزمون (چک لیست کیفیت سوالات) / شاخص تمیز و شاخص دشواری و تفسیر آزمون	۱۴۰۴/۰۹/۲۵ (۲-۴ عصر)	۱۳
دکتر بهرامی		☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	امتحان کتبی، پاسخ به سوالات امتحانی و بحث پیرامون آنها	۱۴۰۴/۱۰/۲ (۲-۴ عصر)	۱۴

تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس تقویم آموزش با توجه به جدول فوق